

Євгеній БОРОДІН,

д.і.н., професор,

перший заступник директора ДРІДУ НАДУ

Ірина ЧИКАРЕНКО,

к.держ.упр., доцент,

начальник управління з навчальної та методичної роботи ДРІДУ НАДУ

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ: ДОСВІД ПРОЕКТУ DESPRO

Сучасні процеси реформування системи публічного управління в Україні висувають нові вимоги до кадрового забезпечення діяльності з управління розвитком її територій. Сьогодні державі вкрай потрібні менеджери-професіонали – публічні службовці, які підготовлені для роботи в модернізованих органах влади та місцевого самоврядування, мають системні теоретичні знання, практичні вміння і навички щодо вирішення актуальних проблем місцевого та регіонального розвитку, дотримання європейського рівня надання публічних послуг, забезпечення їх якості.

Брак дипломованих фахівців у сфері місцевого самоврядування особливо відчувається у районах, що обумовлює необхідність збільшення кількості публічних службовців, які пройшли професійну підготовку за відповідною магістерською програмою або за програмами підвищення кваліфікації без відриву від основного місця роботи, за гнучким та зручним для них графіком, з урахуванням індивідуальних траєкторій навчання. Навчання такого типу доцільно реалізувати на основі інноваційних освітніх технологій, які дозволяють здійснювати підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації публічних службовців, зацікавлених в отриманні нових знань, умінь та навиків професійної діяльності та здатних до самоконтролю, у сучасному форматі.

Досвід і кращі практики у сфері підвищення результативності та якості навчальної діяльності з підготовки публічних службовців свідчать, що сьогодні перевага віддається застосуванню інноваційних освітніх технологій в інтеграції із новітніми інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), а саме, е-навчання, що означає навчання із використанням сучасних комп'ютерних мереж та систем і спеціалізованого програмно-прикладного інструментарію. Серед інноваційних форм і методів проведення практичних та семінарських занять переважають інтерактивні методи – з організацією командної роботи або роботи в малих групах (аналіз конкретної ситуації, мозковий штурм, рольові ігри, дискусії, форуми, круглі столи, дебати, тренінги, імітація громадських слухань, прес-метод тощо); використання різноманітних технічних та аудіо-відео- засобів (мультимедійних комплексів, систем відео-конференцв'язку, електронних або інтерактивних дошок по типу SMART Board тощо).

Успішність навчання на основі інноваційних освітніх технологій та сучасних ІКТ має забезпечуватися професіоналізмом осіб, які будуть брати участь у реалізації навчального процесу. Для актуалізації та вдосконалення змісту навчальних дисциплін та їх методичного забезпечення доцільно залучати

науково-педагогічних працівників не тільки з системи НАДУ при Президентіві України, а і з інших наукових установ і навчальних закладів, що, згідно із постановою Кабінету Міністрів України № 266 від 29.04.15 р. «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», здійснюють підготовку за спеціальностями галузей знань «Управління та адміністрування», «Право», «Соціальні та поведінкові науки».

Вже близько п'яти років як один із найбільш ефективних та гнучких інструментів, який постійно вдосконалюється та актуалізується з урахуванням сучасних навчальних потреб, та вже набув надзвичайно високої популярності серед публічних службовців, ДРІДУ НАДУ бере участь у швейцарсько-українському проекті DESPRO «Підтримка децентралізації в Україні», який реалізує е-навчання та експертне консультування працівників органів державного управління та органів місцевого самоврядування з основ управління знаннями, стратегічного планування, проектного та інноваційного менеджменту, місцевих фінансів і бюджетної децентралізації, а також, з підготовки проектів під гранти міжнародної технічної допомоги (МТД) та для участі у відповідних конкурсах державного та обласного значення, зокрема, на фінансування проектів з Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР). Таке широкомасштабне е-навчання здійснюється за допомогою е-платформи «Спільнота практик місцевого самоврядування» [1; 2] і спеціалізованого модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment).

Підхід DESPRO до проведення навчання є далеко не традиційним. Це не просто е-курс, а поєднання просвіти, консультування, створення спільнот практиків, підвищення кваліфікації та формування активного середовища професійного розвитку.

У поточному році на базі платформи DESPRO Дніпропетровська обласна рада та ДРІДУ НАДУ реалізували пілотне е-навчання за тематикою реформування місцевого самоврядування та децентралізації влади, до якого було залучено 897 публічних службовців з Дніпропетровської та інших областей України. Навчальні матеріали для однойменного дистанційного курсу були розроблені науковцями інституту і містили актуальні питання щодо формування нової регіональної політики, реформування та децентралізації влади, створення спроможних територіальних громад, бюджетної децентралізації, механізмів забезпечення сталого місцевого розвитку в умовах децентралізації, участі громадськості в управлінні територією [3; 4].

У стартовому модулі курсу було передбачено вхідне опитування учасників навчання щодо визначення начальних потреб і розуміння ключових понять; обговорення проблемних питань на форумах (наприклад, старт спілкування на платформі відзначився відкриттям «форуму знайомств», де обговорювалися питання потреби у реформі, проблеми двовладдя на території та створенні виконавчих органів місцевих рад, суті та переваг децентралізації, ролі сільського старости як представника виконавчих органів ради у селі ті інші); участь у тематичних форумах, зокрема, з управління проектами,

реалізації інноваційної діяльності, створення інноваційних підприємств (інтеграційних об'єднань, кластерів тощо), обговорення ролі міжсекторного партнерства та міжмуніципального співробітництва для розвитку місцевого самоврядування; складання тестів для самоконтролю за кожним тематичним модулем; робота у командах щодо підготовки перспективних планів формування об'єднаних територіальних громад (ОТГ) з підготовкою відповідної презентації результатів цієї роботи.

Восени 2015 р. е-навчання за вищевказаною тематикою було реалізоване вдруге, але вже для іншого регіону – до підвищення кваліфікації за цим напрямом було залучено близько 300 осіб із Запорізької області. Зазначене навчання відбулося на замовлення Запорізької обласної державної адміністрації за участю відповідного центру підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування.

Паралельно із цим дистанційним курсом, знов за підтримки швейцарсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні» DESPRO, науковцями ДРІДУ НАДУ були підготовлені навчально-методичні матеріали для іншого пілотного курсу – «Проекти як інструмент розвитку ОТГ Дніпропетровщини», до реалізації якого було залучено близько 150 публічних службовців, депутатів місцевих рад та представників громадських організацій Дніпропетровської області.

Даний курс було розроблено за ініціативи Дніпропетровської обласної державної адміністрації з метою розвинення інноваційних компетентності практиків місцевого самоврядування щодо реалізації процесів підготовки проектів ОТГ для отримання фінансової підтримки ДФРР та інших фондів МТД, що працюють в Україні. Курс передбачав здійснення суто практико-орієнтованої навчальної діяльності з виходом на проекти місцевого / регіонального розвитку. Його мета – надати учасникам знання щодо можливостей використання ресурсного потенціалу ОТГ із запровадженням проектного підходу щодо розвитку територій; охарактеризувати інвестиційні джерела розвитку та запропонувати відповідний інструментарій.

Ключові ідеї створення е-курсу:

- сформувати інноваційні компетентності та об'єднати практиків з місцевого самоврядування в Дніпропетровському регіоні;
- надати можливості учасниками е-навчання обговорювати найактуальніші питання розвитку ОТГ через проекти;
- навчити публічних службовців – учасників дистанційного навчання – формувати інвестиційні програми і проекти регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів ДФРР або за рахунок коштів обласних конкурсів проектів та програм у сфері місцевого розвитку;
- сформувати в учасників навчання уявлення про Фонди й Програми МТД, що працюють в Україні;
- забезпечити учасникам доступ до консультування експертами різного рівня;

– створити умови для генерування учасниками курсу нових ідей у сфері вирішення проблем місцевого розвитку;

– розвинути підходи до набуття учасниками спільноти інноваційних компетентностей через участь у е-навчанні.

У роботі над інноваційними проектами взяло участь 15 ОТГ Дніпропетровської області. Кожна з громад запропонувала від одного до п'яти проектів, у т.ч. інфраструктурних. Одна із вимог до розроблення зазначених проектів – їх інноваційна складова, яку громади мали визначити та описати на основі виділення абсолютних та відносних інновацій у сфері розвитку своєї територіальної громади, а також із застосуванням інструментально-прикладного забезпечення інноваційної діяльності на місцевому рівні, зокрема, за допомогою інтеграційних (проектного та кластерного) підходів (наприклад, Зеленодольською ОТГ були запропоновані такі інноваційні проекти: «Створення кластеру з виробництва будівельних матеріалів з відвалів золи ТЕС», «Створення агропромислового кластеру» та інші).

Практичним результатом е-навчання з даного пілотного курсу став портфель проектів ОТГ, які можуть претендувати на отримання фінансування за рахунок коштів ДФРР.

Роль е-курсу в процесі об'єднання територіальних громад, рекомендації щодо удосконалення його змісту, враження від спілкування на он-лайн платформі були обговорені учасниками навчання у фінальному форумі – Форумі вражень та побажань. На думку учасників, роль даного е-курсу для розвитку об'єднаних територіальних громад неможливо переоцінити – такі курси мають пройти всі керівники різних рівнів.

Список використаних джерел

1. Спільнота практик місцевого самоврядування : платформа проекту DESPRO. – Режим доступу : <http://udl.despro.org.ua>. – Назва з екрану.

2. Спільнота практиків: інновації в місцевому самоврядуванні (на прикладі організації дистанційного навчання посадових осіб місцевого самоврядування у рамках Всеукраїнського конкурсу проектів та програм розвитку місцевого самоврядування) : навч. посіб. / О. Тертишна (кер. авт. колективу), О. Гарнець, І. Катерняк та ін. ; за заг. ред. О. Рафальського, С. Малікова. – К. : Державний фонд сприяння місцевому самоврядуванню в Україні ; Швейцарсько-український проект DESPRO «Підтримка децентралізації в Україні», 2012. – С. 66 – 84.

3. Чикаренко І. А. Дистанційне навчання посадових осіб місцевого самоврядування з питань децентралізації влади та розвитку місцевого самоврядування / І. А. Чикаренко // Аспекти публічного управління. – Д. : ДРІДУ НАДУ. – 2015. – № 4 (18). – С. 67 – 75.